

V Bruseli 25. novembra 2022
(OR. en)

15094/22

Medziinštitucionálny spis:
2022/0299(NLE)

SOC 644
EMPL 445
ECOFIN 1193

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Návrh ODPORÚČANIA RADY o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie – <i>politická dohoda</i>

I. ÚVOD

1. Komisia predložila Rade uvedený návrh 28. septembra 2022. Komisia 4. marca 2021 prijala Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý vedúci predstavitelia Únie uvítali na samite v Porte 8. mája 2021. Európska rada uvítala celounijné hlavné ciele Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv do roku 2030 v oblasti chudoby, zamestnanosti, ako aj v oblasti zručností. Na základe týchto cieľov by sa mal do roku 2030 počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením znížiť aspoň o 15 miliónov vrátane aspoň 5 miliónov detí, zamestnaných by malo byť aspoň 78 % ľudí vo veku 20 – 64 rokov a na odbornej príprave by sa malo každoročne zúčastniť aspoň 60 % dospelých.

2. Návrh vychádza z odporúčania Rady 92/441/EHS o spoločných kritériách týkajúcich sa dostatočných prostriedkov a sociálnej pomoci v systémoch sociálnej ochrany, ktoré nahradí, a dopĺňa odporúčanie Komisie 2008/867/ES o aktívnom začleňovaní osôb vylúčených z trhu práce. Nadväzuje na výzvu Rady z 9. októbra 2020 uvedenú v jej záveroch o posilnení ochrany minimálneho príjmu s cieľom bojovať proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu počas pandémie COVID-19 a po nej.¹
3. Komisia predložila daný návrh pracovnej skupine pre sociálne otázky 7. októbra 2022. Pracovná skupina návrh preskúmala na zasadnutiach 27. októbra 2022 a 14. a 22. novembra 2022. V rámci neformálnej písomnej konzultácie, ktorá sa skončila 25. novembra 2022, sa delegácie jednomyseľne dohodli na kompromisnom znení predsedníctva, ktoré sa uvádza v prílohe.
4. Keďže právno-lingvistická revízia nebola možná pred predložením Coreperu a Rade (EPSCO) 8. decembra, Coreper a Rada sa vyzývajú, aby dosiahli politickú dohodu o znení uvedenom v prílohe.

¹ Dokument 11721/20 REV2.

II. ZÁVER

5. Vzhľadom na uvedené sa Výbor stálych predstaviteľov vyzýva, aby:
 - a) potvrdil dohodu pracovnej skupiny pre sociálne otázky o znení návrhu uvedenom v prílohe k tejto poznámke,
 - b) odporučil Rade (EPSCO), aby na svojom zasadnutí 8. decembra 2022 dosiahla politickú dohodu o odporúčaní Rady o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie.
6. Po dosiahnutí politickej dohody bude návrh odporúčania podliehať revízii právnikmi lingvistami a navrhne sa na prijatie ako bod I/A na jednom z nadchádzajúcich zasadnutí Rady.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkom 153 ods. 1 písm. j),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) S cieľom zabezpečiť dôstojný život vo všetkých jeho etapách sa toto odporúčanie zameriava na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a na úsilie dosiahnuť vysoké úrovne zamestnanosti presadzovaním primeranej podpory príjmu, konkrétne prostredníctvom minimálneho príjmu, a účinného prístupu osôb bez dostatočných prostriedkov k podporným a základným službám a podporovaním integrácie tých, ktorí môžu pracovať, do trhu práce v súlade s prístupom aktívneho začleňovania.
- (2) Podľa článku 151 ZFEÚ majú Únia a členské štáty za cieľ okrem iného podporovať zamestnanosť, zlepšovať životné a pracovné podmienky, zabezpečovať primeranú sociálnu ochranu a bojovať proti vylúčeniu.

- (3) V článku 34 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) sa uznáva a rešpektuje právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby. V charte sa takisto stanovuje, že každý, kto má bydlisko alebo sa oprávnene pohybuje v rámci Únie, má právo na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne výhody a že s cieľom bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe Únia uznáva a rešpektuje právo na sociálnu pomoc a pomoc pri bývaní s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkých osôb, ktoré nemajú dostatok prostriedkov.
- (4) V odporúčaní Rady 92/441/EHS z 24. júna 1992 o spoločných kritériách týkajúcich sa dostatočných prostriedkov a sociálnej pomoci v systémoch sociálnej ochrany² sa členské štáty vyzývajú, aby uznali základné právo na dostatočné prostriedky a sociálnu pomoc, aby každý mohol žiť spôsobom zlučiteľným s ľudskou dôstojnosťou, v rámci komplexného a nepoľavujúceho úsilia v boji proti sociálnemu vylúčeniu, a odporúča sa im, aby podľa potreby prispôsobili svoje systémy sociálnej ochrany. Vzhľadom na obsah tohto odporúčania je vhodné, aby sa odporúčanie 92/441/EHS nahradilo.
- (5) V odporúčaní Komisie 2008/867/ES z 3. októbra 2008 o aktívnom začleňovaní osôb vylúčených z trhu práce³ sa stanovuje komplexná stratégia, ktorá má uľahčiť integráciu osôb, ktoré môžu pracovať, do udržateľného, kvalitného zamestnania a poskytnúť osobám, ktoré nemôžu pracovať, prostriedky postačujúce na dôstojný život spolu s podporou sociálnej účasti. Tento integrovaný prístup založený na kombinácii troch politických línií, t. j. primeranej podpory príjmu, inkluzívnych trhov práce a prístupu ku kvalitným službám, je dôležitý najmä v prípade osôb, ktoré sú najviac vzdialené od trhu práce alebo ktoré sú vylúčené zo spoločnosti.

² Odporúčanie Rady 92/441/EHS z 24. júna 1992 o spoločných kritériách týkajúcich sa dostatočných prostriedkov a sociálnej pomoci v systémoch sociálnej ochrany (Ú. v. ES L 245, 26.8.1992).

³ Odporúčanie Komisie 2008/867/ES z 3. októbra 2008 o aktívnom začleňovaní osôb vylúčených z trhu práce (Ú. v. EÚ L 307, 18.11.2008).

- (6) Európsky parlament, Rada a Komisia v novembri 2017 oznámili Európsky pilier sociálnych práv,⁴ v ktorom sa stanovuje 20 zásad na podporu dobre fungujúcich a spravodlivých trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia. Zásada č. 14 znie: „Každý, kto nemá dostatok prostriedkov, má právo na primerané dávky minimálneho príjmu, ktoré zaručujú dôstojný život vo všetkých etapách života, a na účinný prístup k podpornému tovaru a službám. Pre tých, ktorí môžu pracovať, by sa dávky minimálneho príjmu mali kombinovať so stimulmi na (opätovné) začlenenie sa do trhu práce.“
- (7) V Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv⁵ (ďalej „akčný plán“) sa stanovuje ambícia dosiahnuť silnú sociálnu Úniu. V júni 2021 Európska rada uvítala sociálny záväzok Únie v zmiernovaní chudoby v súlade s Portským vyhlásením,⁶ aby počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením do roku 2030 klesol aspoň o 15 miliónov⁷ vrátane najmenej 5 miliónov detí. Európska rada uvítala aj hlavné ciele v oblasti zamestnanosti, aby aspoň 78 % ľudí vo veku 20 až 64 rokov bolo zamestnaných, a v oblasti zručností, aby sa aspoň 60 % všetkých dospelých každoročne zúčastňovalo na odbornej príprave. Analytickú základňu európskeho semestra, spoločnej správy o zamestnanosti a odporúčaní pre jednotlivé krajiny posilňuje revidovaný sociálny prehľad a rámec referenčného porovnávania pre minimálny príjem, ktoré schválil Výbor pre sociálnu ochranu.
- (8) V Agende 2030 pre udržateľný rozvoj a jej podporných cieľoch sa zdôrazňuje, že udržateľný hospodársky rast musí ísť ruka v ruke s odstraňovaním chudoby a iných deprivácií, so zmiernovaním prejavov nerovnosti a s lepším prístupom k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a zamestnaniu.

⁴ Medziinštitucionálne vyhlásenie Európskeho piliera sociálnych práv (2017/C 428/09).

⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv (COM(2021) 102 final).

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁷ V porovnaní s rokom 2019.

- (9) Európsky parlament v uznesení z 24. októbra 2017⁸ vyzval členské štáty, aby zaviedli primeraný minimálny príjem, pričom vyzdvihol úlohu ochrany minimálneho príjmu ako nástroja v boji proti chudobe. Rada vo svojich záveroch z 12. októbra 2020⁹ vyzvala Komisiu, aby iniciovala aktualizáciu rámca Únie s cieľom účinne podporovať a dopĺňať politiky členských štátov v oblasti vnútroštátnej ochrany minimálneho príjmu. Počas Konferencie o budúcnosti Európy občania žiadali spoločný rámec Únie pre minimálny príjem.¹⁰
- (10) Toto odporúčanie vychádza zo zistení Komisie na základe posúdení,¹¹ v ktorých sa skúmal pokrok dosiahnutý pri vykonávaní odporúčania Komisie 2008/867/ES. V týchto posúdeniach sa potvrdila opodstatnenosť prístupu aktívneho začleňovania, upozornilo sa však na osobitné výzvy spojené okrem iného s nízkou primeranosťou, obmedzeným využívaním a úzkym pokrytím minimálneho príjmu, potenciálnymi demotivačnými faktormi vyplývajúcich z daňových a dávkových systémov a problematickým prístupom ku kvalitným službám, ktoré podporujú sociálne začlenenie a integráciu do trhu práce. Zároveň sa v nich vyzýva, aby sa väčšia pozornosť venovala primeranej podpore sociálneho začlenenia tých, ktorí nemôžu pracovať.

⁸ Uznesenie Európskeho parlamentu z 24. októbra 2017 o politikách zameraných na zabezpečenie minimálneho príjmu ako nástroja boja proti chudobe (2016/2270(INI)).

⁹ Závery Rady z 12. októbra 2020 o posilnení ochrany minimálneho príjmu s cieľom bojovať proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu počas pandémie COVID-19 a po nej.

¹⁰ Konferencia o budúcnosti Európy, správa o konečnom výsledku, máj 2022, s. 58.

¹¹ Pracovný dokument útvarov Komisie: Správa o opatreniach, ktoré nasledovali po vykonaní odporúčania Komisie z roku 2008 o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce v členských štátoch – smerom k prístupu zameranému na sociálne investície, SWD(2013) 39 final. Pracovný dokument útvarov Komisie o vykonávaní odporúčania Komisie z roku 2008 o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce, SWD(2017) 257 final.

- (11) Napriek určitému pokroku, ktorý sa v Únii dosiahol pri zmiernovaní chudoby a sociálneho vylúčenia v poslednom desaťročí, v roku 2021 nimi bolo naďalej ohrozených vyše 95,4 milióna ľudí, prevažne žien. Obavy vyvoláva zvýšenie rizika chudoby v prípade osôb žijúcich v domácnostiach (kvázi) bez zamestnania a prehlbovanie a pretrvávanie chudoby v mnohých členských štátoch sprevádzané slabnúcim vplyvom sociálnych transferov na jej zmiernovanie. Únia a jej členské štáty by mali výraznejšie a efektívnejšie pomáhať tým najzraniteľnejším a najviac znevýhodneným.
- (12) Udržateľná a kvalitná zamestnanosť je najlepším spôsobom, ako sa vymaniť z chudoby a vyhnúť sociálnemu vylúčeniu. Ak sa zaručí väčšia účasť na trhu práce, prispeje to tiež k financovaniu systémov sociálnej ochrany a posilní ich finančnú udržateľnosť, čím sa podporí medzigeneračná spravodlivosť a sociálna súdržnosť. Na dosiahnutie vyšších úrovní zamestnanosti je mimoriadne dôležité podporovať úspešné zmeny postavenia na trhu práce.
- (13) Význam sociálnych a hospodárskych výhod primeraných a cielených záchranných sociálnych sietí vzrástol počas zákazov vychádzania súvisiacich s pandémiou COVID-19. Opatrenia proti šíreniu ochorenia mali neúmerný vplyv na ženy a znevýhodnené skupiny a ich prístup k zdravotnej starostlivosti (z dôvodov fyzického, ako aj duševného zdravia), k vzdelávaniu a príslušným službám, čím ešte zhoršili existujúce obmedzenia v prístupe k zamestnaniu.¹² Poznatky získané z tejto krízy upozornili aj na význam primeraných, komplexných a odolných systémov sociálnej ochrany ako preventívnych nástrojov, ktoré dokážu reagovať na otrasy a napomáhajú obnove.

¹² Spoločná správa o zamestnanosti 2022.

- (14) Úniu naďalej formujú makroekonomické trendy spojené s globalizáciou, zelená a digitálna transformácia, demografické zmeny a meniace sa pracovné režimy. Komplexné a spoľahlivé záchranné sociálne siete, ktoré zabezpečujú primeranú podporu príjmu a uľahčujú zmeny postavenia na trhu práce okrem iného aj podporou rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, môžu prispieť k tomu, aby boli tieto procesy spravodlivé a inkluzívne. Zmeny v kariérnych modeloch spojené s nárastom neštandardných foriem zamestnania môžu osobám s nízkym príjmom sťažiť prístup k systémom sociálnej ochrany založeným na poistení a môžu viesť k zvýšenému dopytu po alternatívnych podporných opatreniach, ako je minimálny príjem. Domácnosti s nízkymi a nižšími strednými príjmami okrem toho postihuje prudký rast cien energií a následne rastúca inflácia v dôsledku neodôvodnenej a nezákonnej útočnej vojny Ruska proti Ukrajine. Opatrenia v oblasti príjmov sa môžu zacieliť na zraniteľné skupiny a sú zlučiteľné so zachovaním stimulov na zníženie dopytu po energii a zlepšenie energetickej efektívnosti.
- (15) Toto odporúčanie sa zameriava na „osoby bez dostatočných prostriedkov“, teda osoby, ktoré žijú v domácnostiach s nedostatočnými, nepravidelnými alebo neistými peňažnými a materiálnymi prostriedkami nevyhnutnými pre ich zdravie a psychickú i fyzickú pohodu a pre účasť na hospodárskom a spoločenskom živote. Tým, ktorí sú schopní pracovať, musia spoľahlivé záchranné sociálne siete uľahčiť (opätovnú) integráciu do trhu práce prostredníctvom osobitných podporných opatrení spájajúcich aktívne opatrenia na trhu práce, podporu pri hľadaní zamestnania, vzdelávanie a odbornú prípravu. Každému v núdzi vrátane tých, ktorí nemôžu pracovať, zabezpečujú primeranú podporu príjmu a podporné služby. Záchranné sociálne siete teda nie sú pasívnym nástrojom, ale v čo najväčšej možnej miere slúžia ako odrazový mostík pre spoločensko-hospodársku integráciu a vzostupnú sociálnu mobilitu, čím zlepšujú vyhliadky na začlenenie a zamestnanosť.

- (16) Záchranné sociálne siete zahŕňajú celý rad peňažných a vecných dávok poskytujúcich podporu príjmu a prístup k podporným a základným službám. Dôležitou súčasťou podpory príjmu sú dávky minimálneho príjmu, ktoré sa definujú ako nepríspevkové peňažné dávky so zisťovaním príjmu poberateľa, ktoré sú krajným opatrením zameraným na vyplnenie medzery, aby sa v danej domácnosti dosiahla určitá celková úroveň príjmu, ak sa vyčerpali iné zdroje príjmu alebo dávok alebo ak tieto zdroje nie sú primerané na zabezpečenie dôstojného života. V niektorých členských štátoch sa dávky minimálneho príjmu môžu kombinovať s inými peňažnými dávkami poskytovanými domácnosti a jej členom, ako sú prídavky na deti a rodinné prídavky, príspevky na bývanie, dávky v nezamestnanosti, dávky v invalidite, starobné dávky alebo dávky podpory v zamestnanosti. Môžu sa nimi dopĺňať aj minimálne dôchodky a príjem z práce. Toto odporúčanie sa týka hlavne minimálneho príjmu a nie je ním dotknuté odporúčanie Rady o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby.¹³
- (17) Minimálny príjem je kľúčovým prvkom stratégií zameraných na to, ako sa vymaniť z chudoby a vyhnúť vylúčeniu, a môže slúžiť ako automatický stabilizátor. V časech hospodárskej krízy môže prispieť k podpore udržateľnej a inkluzívnej obnovy, pomôcť zmierniť pokles príjmov domácností a obmedziť nárast počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. V prípade tých, ktorí môžu pracovať, by mal minimálny príjem zahŕňať primerané stimuly a individuálnu a úmernú podmienenosť (opätovnou) integráciou do trhu práce. Minimálny príjem by sa mal zároveň koncipovať spolu s pracovnými stimulmi, aby sa zabránilo hysterickým účinkom na trhu práce a aby sa podporili vysoké úrovne zamestnanosti, vysoká intenzita práce, udržateľný prechod na trh práce a vzostupná príjmová mobilita.

¹³ Odporúčanie Rady z 8. novembra 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby (2019/C 387/01).

- (18) Peňažné dávky sa môžu doplniť o vecné dávky, ktoré uľahčia prístup k osobitným službám, ako je vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve (v súlade s odporúčaním Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti¹⁴), zdravotná starostlivosť a dlhodobá starostlivosť, sociálne bývanie, zamestnanosť a odborná príprava, ako aj k základným službám. Poskytovanie takýchto vecných dávok môže pomôcť kontextualizovať posudzovanie primeranosti podpory príjmu. Pri posudzovaní primeranosti podpory príjmu sa môžu zohľadniť niektoré vecné dávky poskytované osobám bez dostatočných prostriedkov prostredníctvom cielených režimov a podporujúce všeobecnú spotrebu (napríklad potravinové poukážky alebo náhrada nákladov priamo spojených s bývaním vrátane znížených sadzieb za energie), ak tieto dávky priamo prispievajú k zlepšeniu príjmovej situácie príjemcov minimálneho príjmu.
- (19) Zvýšeným úsilím o zavedenie integrovaných, spoľahlivých záchranných sociálnych sietí sa môžu dosiahnuť nielen lepšie sociálne a zdravotné výsledky v prípade osôb, ktoré sú najviac vzdialené od trhu práce, ale aj trvalý spoločenský a hospodársky prínos pre Úniu, silnejšia hospodárska, sociálna a územná súdržnosť a spravodlivejšie, súdržnejšie a odolnejšie spoločnosti. Je potrebné pokračovať v úsilí o zlepšenie prístupu osôb s nízkym príjmom k systému sociálnej ochrany založenému na poistení a pomôcť im tak získať práva na sociálnu ochranu, a to najmä sprostredkovaním kvalitného zamestnania, ako aj v úsilí o koordináciu poskytovania podpory príjmu v rámci príslušných systémov. Tieto záchranné siete by mali prispieť aj k zlepšeniu prístupu ľudí žijúcich v chudobe k zdravotnej starostlivosti a zdravým potravinám. Členské štáty by sa mali snažiť o vyššiu účinnosť a efektívnosť svojich systémov sociálnej ochrany okrem iného podporou prístupu na trh práce vo všeobecnosti, aby nikomu nehrozilo, že sa ocitne v chudobe alebo ostane dlhodobo odkázaný na minimálny príjem.

¹⁴ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti (Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021).

(20) Hoci všetky členské štáty majú zavedené záchranné sociálne siete, pokrok, aký dosiahli v snahe zaručiť, aby tieto siete boli prístupné a primerané, je nevyrovnaný. Koncepcie jednotlivých členských štátov sa odlišujú, keďže sa v nich odzrkadľujú rôzne národné tradície, ako aj celková architektúra systémov sociálnej ochrany a vzájomné prepojenie peňažných a vecných dávok. Napriek tomu však členské štáty čelia podobným výzvam. Hoci došlo k určitej konvergencii, doteraz prijaté reformy neboli vždy dostatočné alebo sa realizovali pomaly, čo sa premietlo do príslušných dlhodobých odporúčaní pre jednotlivé krajiny, ktoré boli vydané v rámci procesu európskeho semestra. V národných plánoch v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa ráta s podporou reforiem a investícií v dotknutých členských štátoch, aby sa posilnila účinnosť, koncepcia a odolnosť ich systémov sociálnej ochrany okrem iného zlepšením koncepcie minimálneho príjmu a zabezpečením vzostupnej konvergenencie, pokiaľ ide o jeho primeranosť a pokrytie. Niekoľko investícií sa zameriava aj na boj proti energetickej chudobe a na zlepšenie prístupu zraniteľných domácností k základným službám.

(21) Podpora príjmu sa považuje za primeranú, ak zabezpečuje dôstojný život vo všetkých jeho etapách. Na zaistenie primeranosti celkovej podpory príjmu je potrebná spoľahlivá a transparentná metodika, ktorou sa stanoví, pravidelne preskúmava a podľa potreby každoročne upravuje minimálny príjem a ktorá vychádza z relevantných ukazovateľov a zohľadňuje osobitné potreby domácností. Pri posudzovaní primeranosti môžu pomôcť referenčné hodnoty, ako je vnútroštátna hranica rizika chudoby¹⁵, alebo metodiky založené na vnútroštátne vymedzenom súbore tovarov a služieb zodpovedajúcim životným nákladom a potrebám osôb bez dostatočných prostriedkov v danom členskom štáte alebo regióne. Primeranosť sa môže referenčne porovnávať aj s príjmom z práce, ako je príjem zamestnanca s nízkou mzdou alebo zamestnanca s minimálnou mzdou, pričom sa dodrží hranica rizika chudoby alebo sa zaručia životné náklady a potreby osôb bez dostatočných prostriedkov. Hoci je zrejmé, že príjem z práce (aj na úrovni minimálnej mzdy) by mal byť vyšší ako príjem z dávok, neexistujú dôkazy o tom, že by poberanie podpory minimálneho príjmu v priemere výraznejšie negatívne vplývalo na pravdepodobnosť nájsť si prácu. Vzhľadom na rozdiely medzi jednotlivými krajinami z hľadiska primeranosti by členské štáty mali dosahovať primerané úrovne celkovej podpory príjmu postupne. Pri určovaní a úprave úrovne minimálneho príjmu by členské štáty mali zohľadniť mieru inflácie (najmä v prípade potravín a energií), rast životných nákladov a vývoj miezd.

¹⁵ Hranica rizika chudoby sa definuje ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu po sociálnych transferoch (EUROSTAT).

- (22) Brániť v prístupe k minimálnemu príjmu môžu niektorým skupinám osôb kritériá oprávnenosti. Deti sú v zásade pokryté ako členovia domácnosti. Ak sa však minimálny vek žiadateľov stanoví na úrovni 18 rokov, môže to obmedziť prístup mladým dospelým. Stanovením minimálnej dĺžky oprávneného pobytu sa zas môže obmedziť prístup cudzincom, zatiaľ čo v prípade absencie trvalého bydliska sa využívanie minimálneho príjmu sťažuje bezdomovcom alebo ľuďom žijúcim v znevýhodnených oblastiach (napr. v rómskych osadách). Hoci je zisťovanie príjmu základným predpokladom na zabezpečenie vhodného zacielenia minimálneho príjmu, k nedostatočnému pokrytiu môže dôjsť aj vtedy, ak sa stanoví nízka prahová hodnota maximálnej celkovej hodnoty príjmu a aktív pri zisťovaní príjmu, čím sa vylúčia niektoré domácnosti, aj keď sú chudobné. Zavedením napr. nediskriminačných kritérií prístupu k minimálnemu príjmu nie sú dotknuté výnimky z rovnakého zaobchádzania stanovené alebo povolené právom Únie, napr. smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES.
- (23) Zavedenie transparentných a nediskriminačných kritérií prístupu by malo vyriešiť medzery v pokrytí minimálnym príjmom a zaistiť kontinuitu pokrytia počas rôznych etáp života. Vek, existencia trvalého bydliska alebo požiadavka neprimerane dlhého oprávneného pobytu by nemali predstavovať prekážku v prístupe k minimálnemu príjmu. Zisťovanie príjmu väčšinou zahŕňa rôzne druhy príjmu (ako príjem z práce alebo už poskytnuté dávky) a niektoré aktíva (napríklad majetok). Prahové hodnoty pri zisťovaní príjmu a druhy príjmu a aktív vylúčené zo zisťovania príjmu by mali odrážať dôstojný život podľa rôznych typov a veľkostí domácností v danom členskom štáte. S nízkymi zárobkami z práce (ako sú jednorazové alebo nepravidelné príjmy) by sa malo pri zisťovaní príjmu zaobchádzať úmerne tak, aby sa zachovala motivácia pracovať v prípade tých, ktorí môžu pracovať, a aby sa žiadatelia nevyklúčili z poberania (prípadných nižších) dávok. Prístup k minimálnemu príjmu sa musí poskytnúť rýchlo a bez zbytočného omeškania a nárok by mal byť neobmedzený za predpokladu, že žiadatelia budú na základe pravidelného preskúmania aj naďalej spĺňať kritériá oprávnenosti a špecifickej podmienosti. Predpokladaná lehota 30 dní na spracovanie žiadosti od jej predloženia sa môže prerušiť, ak je potrebné zistiť všetky fakty, pod podmienkou, že sa osobe bez dostatočných prostriedkov podľa možnosti poskytne primeraná predbežná pomoc.

- (24) V časoch hospodárskeho poklesu a v rôznych krízových situáciách môže flexibilná koncepcia minimálneho príjmu okrem iného vďaka dočasnému zjednodušeniu prístupu, uvoľneniu kritérií oprávnenosti alebo predĺženiu trvania dávok zohrať dôležitú úlohu pri zmiernení nepriaznivých sociálnych dôsledkov a pri stabilizovaní hospodárstva. Opatrenia fiškálnej konsolidácie, ktoré vedú skôr k zníženiu úrovne ochrany než k zlepšeniu účinnosti príslušných systémov, by sa mali používať len v krajnom prípade a malo by ich sprevádzať posúdenie distribučného vplyvu, aby sa zmiernili nepriaznivé účinky na najviac znevýhodnené osoby; v každom prípade by sa mala zachovať primeraná úroveň ochrany.
- (25) Neprimerané administratívne zaťaženie, nedostatočná informovanosť alebo strach zo stigmatizácie či diskriminácie môžu spôsobiť, že osoby oprávnené na minimálny príjem ň nepožiadajú. Využívanie minimálneho príjmu sa môže zvýšiť, ak sa zabráni vzniku fragmentovaných systémov, ak sa zabezpečí celková prístupnosť a jednoduchosť postupov podávania žiadostí a ak sa potenciálnym žiadateľom poskytne administratívna podpora. Sú potrebné ďalšie opatrenia, aby sa uľahčilo využívanie minimálneho príjmu domácnosťami s jedným rodičom, v ktorých sú hlavou rodiny prevažne ženy. Okrem toho by sa úsilie pri šírení informácií malo zacieliť najmä na sociálne znevýhodnené oblasti a najviac marginalizované domácnosti vrátane Rómov, a to so zreteľom na pravidlá ochrany údajov. Aj nízka dostupnosť digitálnych nástrojov alebo nedostatok zručností potrebných na ich používanie môže predstavovať prekážku v účinnom prístupe okrem iného aj v prípade osôb so zdravotným postihnutím. Pochopiť príčiny, prečo sa minimálny príjem nevyužíva, a zlepšiť reakciu v oblasti danej politiky môže pravidelné monitorovanie a analýza relevantných údajov.

- (26) Keďže sa zisťovanie príjmu vykonáva na úrovni domácnosti, často nezohľadňuje postavenie jednotlivcov v jej rámci, možné nerovnomerné rozdelenie rodinných príjmov a túžbu po samostatnosti. Týka sa to najmä žien, keďže obvykle majú nižšie príjmy, nižší plat a viac opatrovateľských povinností. Bez toho, aby sa nevyhnutne zmenil postup pri zisťovaní príjmu a zvýšila celková úroveň dávok poberaných domácnosťou, môžu riešenia prijaté v súlade s vnútroštátnym právom a praxou uľahčujúce jednotlivým členom domácnosti poberanie ich podielu podpory príjmu prispieť k rodovej rovnosti a hospodárskej nezávislosti, ako aj k istote príjmu žien, mladých dospelých a osôb so zdravotným postihnutím.

- (27) Na zmiernenie dlhodobej závislosti od podpory príjmu je dôležité, aby sa posilnili inkluzívne trhy práce prístupné pre všetkých. Aktivačné požiadavky a aktívne politiky trhu práce môžu prispieť k zvýšeniu úsilia pri hľadaní zamestnania a vyššej miere prijímania pracovných ponúk, ak budú zahŕňať podporné služby, ako je poradenstvo, koučing a pomoc pri hľadaní pracovného miesta, a opatrenia na zabezpečenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom. V súlade s odporúčaním Rady o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí¹⁶ by sa osobitná pozornosť mala venovať mladým dospelým, tzv. NEET¹⁷, ktorí sú ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením, aby sa v čo najkratšom možnom čase vrátili k vzdelávaniu, odbornej príprave alebo na trh práce, pričom poberanie podpory príjmu by malo byť spojené s obzvlášť silnými aktivačnými opatreniami. V súlade so stratégiou v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím by sa osobitná pozornosť mala venovať aj potrebám osôb so zdravotným postihnutím. Prechod do zamestnania vo všetkých vekových kategóriách môžu podporiť príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu, individualizovaná podpora a usmerňovanie zodpovedajúce osobitným potrebám, zabezpečenie kvalitných pracovných miest, podpora udržania pracovných miest a umožnenie kariérneho postupu. Pravidelným preskúmaním stimulov a demotivačných faktorov vyplývajúcich z daňových a dávkových systémov, postupným ukončením podpory príjmu po nástupe do zamestnania alebo možnosťou kombinovať ju so zárobkami sa môže zvýšiť disponibilný príjem domácnosti, čo pomôže zabezpečiť, aby sa oplatilo pracovať, zmierniť chudobu zamestnaných osôb a motivovať k formálnemu zamestnaniu. Zároveň je potrebné starostlivo koncipovať dávky podpory v zamestnanosti tak, aby sa vyhlo pasciam nízkej mzdy.
- (28) Zamestnanosť v sociálnom hospodárstve by mohla byť odrazovým mostíkom k iným odvetviam trhu práce. Uľahčenie prechodu do zamestnania by sa malo podporiť prostredníctvom osobitných opatrení pre zamestnávateľov, podľa potreby doplnených o ciele finančné stimuly.

¹⁶ Odporúčanie Rady z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí, a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí (Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020).

¹⁷ NEET – tí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy („not in employment, education or training“).

- (29) Na vybudovanie spoľahlivých záchranných sociálnych sietí sú potrebné aj služby sociálneho začlenenia, napríklad sociálna práca, poradenstvo, koučing, mentorstvo, psychologická podpora a rôzne rehabilitačné systémy, ako aj opatrenia uľahčujúce prístup k iným podporným alebo základným službám. Malo by sa pokračovať aj v úsilí o zlepšenie kvality služieb v súlade s dobrovoľným európskym rámcom pre kvalitu sociálnych služieb¹⁸ a o zabezpečenie kontinuity prístupu k základným službám. Mali by sa posilniť aj opatrenia na riešenie finančných a nefinančných prekážok, ktoré bránia rovnakému a univerzálnemu prístupu k službám.
- (30) Individualizovanejšia podpora zameraná na určenie a riešenie zložitých potrieb osôb bez dostatočných prostriedkov a ich domácností môže významne prispieť k ich úspešnej sociálnej a hospodárskej integrácii. Posúdenie potrieb je predpokladom pre vypracovanie individualizovaného plánu začlenenia, ktorý by sa vzťahoval na osoby bez dostatočných prostriedkov v danej domácnosti (jednotlivo alebo spolu), pričom by sa určil druh potrebnej podpory a dohodnuté ciele. Podpora by mala zahŕňať opatrenia sociálneho začlenenia alebo opatrenia aktívnej politiky trhu práce, ktoré sa vykonávajú vo vhodnej postupnosti, v závislosti od individuálnej situácie a dostupnosti práce, pričom by sa mala zabezpečiť rovnováha medzi pozitívnymi stimulmi a aktivačnými požiadavkami.¹⁹ Tento účel môžu splniť aj dohody o pracovnej integrácii uzavreté v súlade s odporúčaním Rady týkajúcim sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce,²⁰ ktoré sa môžu v prípade potreby príslušným spôsobom upraviť.

¹⁸ Dobrovoľný európsky rámec pre kvalitu sociálnych služieb, SPC/2010/10 final.

¹⁹ Z dôkazov vyplýva, že k zvýšeniu zamestnanosti vedie aktívnejšie hľadanie zamestnania, pričom nie sú dostupné dôkazy o tom, že by podobný pozitívny účinok mali prísnejšie sankčné pravidlá týkajúce sa zamestnanosti. Pozri: OECD, Does Demanding Activation Work? A Comparative Analysis of the Effects of Unemployment Benefit Conditionality on Employment in 21 Advanced Economies, 1980–2012 (Funguje vyžadovanie aktivácie? Porovnávacia analýza účinkov podmienenosti dávok v nezamestnanosti na zamestnanosť v 21 pokročilých ekonomikách, 1980 – 2012).

²⁰ Odporúčanie Rady z 15. februára 2016 týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce (Ú. v. EÚ C 67, 20.2.2016).

- (31) Kľúčom k vytvoreniu spoľahlivých záchranných sociálnych sietí sú účinné mechanizmy riadenia. V rámci správy dávok a poskytovania služieb by sa mali využívať nástroje, ktoré ponúka digitálna transformácia, zároveň by sa však malo zabrániť vylúčeniu v dôsledku digitálnej priepasti. Malo by sa podniknúť úsilie o zabezpečenie úzkej koordinácie a zosúladenie existujúcich systémov a dávok, ako aj ich koordináciu s inými politikami. Osobitnú pozornosť treba venovať posilneniu prevádzkovej kapacity všetkých zúčastnených inštitúcií. Lepšie integrovanú podporu uľahčuje výmena údajov a užšia spolupráca na rôznych úrovniach riadenia a služieb, a to aj prostredníctvom formálnych dohôd alebo jednotných kontaktných miest. Spoľahlivé monitorovanie a pravidelné hodnotenie vplyvu politiky so zapojením všetkých zainteresovaných strán môže prispieť k vyššej efektívnosti, informovanej tvorbe politík a lepšej transparentnosti vnútroštátnych systémov.
- (32) V boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu často zohrávajú doplňujúcu úlohu organizácie občianskej spoločnosti. Svojou cielenou činnosťou môžu podporiť orgány verejnej správy pri navrhovaní a vykonávaní politík začleňovania a aktivácie. Poskytovaním materiálnej aj psychosociálnej podpory najzraniteľnejším osobám im organizácie občianskej spoločnosti pomáhajú vrátiť ľudskú dôstojnosť a podporovať ich sociálne začlenenie, pričom zároveň usmerňujú tých, ktorí môžu pracovať, pri hľadaní zamestnania.
- (33) Členské štáty by mali pri koncipovaní a vykonávaní vnútroštátnych reforiem podporiť vzájomné učenie a výmenu najlepších postupov na úrovni Únie spolu s analytickou prácou v záujme ďalšieho rozvinutia existujúceho rámca Únie na referenčné porovnávanie pre minimálny príjem okrem iného aj zlepšením dostupnosti a porovnateľnosti príslušných ukazovateľov a správnosti údajov.

- (34) Na podporu vykonávania tohto odporúčania sú k dispozícii finančné prostriedky Únie. V rámci Európskeho sociálneho fondu plus²¹ by každý členský štát mal vyčleniť aspoň 25 % prostriedkov Európskeho sociálneho fondu plus na boj proti sociálnemu vylúčeniu. Podobne sa z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Programu InvestEU môžu podporiť investície do podpornej sociálnej infraštruktúry, ako je sociálne bývanie a vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, ako aj vybavenie a prístup ku kvalitným službám. Z Nástroja technickej podpory a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa už podporujú členské štáty pri koncipovaní a vykonávaní štrukturálnych reforiem v oblasti minimálneho príjmu.
- (35) Vykonávanie tohto odporúčania nemožno využiť na zníženie úrovne ochrany podľa existujúcich vnútroštátnych právnych predpisov alebo podľa odporúčania 92/441/EHS. Členské štáty sa vyzývajú, aby zaviedli alebo zachovali priaznivejšie ustanovenia ako tie, ktoré sa odporúčajú v tomto dokumente.
- (36) Celková udržateľnosť verejných financií a primerané financovanie minimálneho príjmu sú nevyhnutné v záujme ich odolnosti, efektívnosti a účinnosti. Vykonávanie tohto odporúčania by nemalo výrazne zasiahnuť finančnú rovnováhu systémov sociálnej ochrany členských štátov.

²¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021).

- (37) Posúdenie distribučného vplyvu je užitočným nástrojom na zachytenie vplyvu rozpočtových opatrení a iných reforiem a investícií na rôzne príjmové skupiny vrátane najviac znevýhodnených skupín. Toto posúdenie tak môže prispieť k efektívnejšiemu a účinnejšiemu koncipovaniu daňových reforiem a reforiem dávok tak, aby sa na nikoho nezabudlo. Usmernenie, ako čo najlepšie začleniť posúdenie distribučného vplyvu do procesov tvorby politík, poskytuje členským štátom oznámenie Komisie.²²
- (38) Toto odporúčanie sa prijíma s plným zreteľom na právomoci členských štátov pri vymedzovaní a organizovaní ich systémov sociálnej ochrany,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

CIEĽ

- 1) S cieľom zabezpečiť dôstojný život vo všetkých jeho etapách sa toto odporúčanie zameriava na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu presadzovaním primeranej podpory príjmu, konkrétne prostredníctvom minimálneho príjmu, účinného prístupu osôb bez dostatočných prostriedkov k podporným a základným službám a podporou integrácie tých, ktorí môžu pracovať, do trhu práce v súlade s prístupom aktívneho začleňovania.

²² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zlepšenie posudzovania distribučného vplyvu politík členských štátov (COM(2022) 494 final).

VYMEDZENIE POJMOV

- 2) Na účely tohto odporúčania sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:
- a) „osoby bez dostatočných prostriedkov“ sú osoby žijúce v domácnostiach s nedostatočnými, nepravidelnými alebo neistými peňažnými a materiálnymi prostriedkami, ktoré sú nevyhnutné pre ich zdravie a psychickú i fyzickú pohodu a pre účasť na hospodárskom a spoločenskom živote;
 - b) „podpora príjmu“ je súhrn všetkých druhov peňažných dávok poskytovaných domácnosti a jej členom vrátane dávok minimálneho príjmu;
 - c) „minimálny príjem“ sú nepríspevkové záchranné siete so zisťovaním príjmu poberateľa ako krajné opatrenie určené osobám bez dostatočných prostriedkov a fungujúce v rámci systémov sociálnej ochrany;
 - d) „pokrytie“ je nárok na minimálny príjem, ako je vymedzený vo vnútroštátnych právnych predpisoch;
 - e) „využívanie“ je podiel osôb bez dostatočných prostriedkov, ktoré majú nárok na minimálny príjem a ktoré si ho skutočne uplatňujú;
 - f) „podporné služby“ sú služby zamerané na osobitné potreby osôb bez dostatočných prostriedkov s cieľom zabezpečiť, aby tieto osoby boli schopné integrovať sa do spoločnosti a prípadne do trhu práce, vrátane služieb sociálneho začlenenia, napríklad sociálnej práce, poradenstva, koučingu, mentorstva, psychologickéj podpory, rehabilitácie a iných všeobecných podporných služieb, ktoré zahŕňajú vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, zdravotnú starostlivosť, dlhodobú starostlivosť, vzdelávanie a odbornú prípravu a bývanie;

- g) „základné služby“ zahŕňajú vodu, sanitáciu, energiu, dopravu, finančné služby a digitálnu komunikáciu;
- h) „účinný prístup k službám“ je situácia, keď sú relevantné služby ľahko a cenovo dostupné, prístupné, kvalitné a poskytované včas a keď k nim majú potenciálni používatelia rovnaký prístup, vedia o tom, že existujú a že majú nárok na ich využívanie;
- i) „plán začlenenia“ je dohoda alebo súbor dohôd uzavretých s osobami bez dostatočných prostriedkov na podporu ich sociálneho začlenenia a integrácie tých, ktorí môžu pracovať, do trhu práce.

PRIMERANOSŤ PODPORY PRÍJMU

- 3) Členským štátom sa odporúča, aby poskytli a v prípade potreby posilnili spoľahlivé záchranné sociálne siete, ktoré zaručia dôstojný život vo všetkých jeho etapách a ktoré spoja primeranú podporu príjmu – prostredníctvom dávok minimálneho príjmu a iných sprievodných peňažných dávok – a vecné dávky, čím umožnia účinný prístup k podporným a základným službám. Poskytovaním vecných dávok sa môže podporiť solidnosť podpory príjmov.
- 4) S cieľom zabezpečiť primeranú podporu príjmu sa členským štátom odporúča, aby stanovili úroveň minimálneho príjmu pomocou transparentnej a spoľahlivej metodiky vymedzenej v súlade s vnútroštátnym právom a so zapojením príslušných zainteresovaných strán. Odporúča sa, aby sa v tejto metodike zohľadnili celkové zdroje príjmov, osobitné potreby a znevýhodnené situácie domácností, príjem zamestnanca s nízkou mzdou alebo zamestnanca s minimálnou mzdou, životná úroveň a kúpna sila, hladiny cien a ich príslušný vývoj a iné relevantné prvky.

- 5) Odporúča sa, aby pri súčasnom zachovaní stimulov na (opätovnú) integráciu tých, ktorí môžu pracovať, do trhu práce a zotrvanie v ňom podpora príjmu v prípade osôb bez dostatočných prostriedkov dosiahla úroveň, ktorá je prinajmenšom rovnocenná:
- a) vnútroštátnej hranici rizika chudoby alebo
 - b) peňažnej hodnote potrebného tovaru a služieb vrátane primeranej výživy, bývania, zdravotnej starostlivosti a základných služieb podľa vnútroštátneho vymedzenia, alebo
 - c) iným úrovňami porovnateľným s úrovňami uvedenými v písmene a) alebo b), ktoré sú stanovené vnútroštátnym právom alebo praxou.
- 6) Členským štátom sa odporúča, aby postupne najneskôr do roku 2030 dosiahli primeranú úroveň podpory príjmu stanovenú v bode 5, pričom zachovávajú udržateľnosť verejných financií.
- 7) Odporúča sa, aby členské štáty pravidelne preskúmavali a v prípade potreby upravili úroveň minimálneho príjmu tak, aby sa zachovala primeranosť podpory príjmu, pričom sa zohľadnia vecné dávky.
- 8) S cieľom podporiť rodovú rovnosť, istotu príjmu a hospodársku nezávislosť žien, mladých dospelých a osôb so zdravotným postihnutím sa odporúča, aby členské štáty zabezpečili možnosť požiadať o to, aby sa minimálny príjem poskytoval jednotlivým členom domácnosti.

POKRYTIE MINIMÁLNEHO PRÍJMU

- 9) Členským štátom sa odporúča zabezpečiť, aby boli všetky osoby bez dostatočných prostriedkov vrátane mladých dospelých pokryté minimálnym príjmom stanoveným v právnych predpisoch, v ktorých sa vymedzia:
- a) transparentné a nediskriminačné kritériá oprávnenosti zaručujúce účinný prístup k minimálnemu príjmu bez ohľadu na existenciu trvalého bydliska, pričom sa zabezpečí primeraná dĺžka oprávneného pobytu;
 - b) prahové hodnoty zisťovania príjmu odrážajúce životnú úroveň v členskom štáte pre rôzne typy a veľkosti domácností, pričom sa úmerne zohľadnia ostatné druhy príjmov (a aktív) danej domácnosti;
 - c) čas potrebný na spracovanie žiadosti tak, aby sa rozhodnutie vydalo bez zbytočného omeškania a v praxi nie neskôr ako 30 dní od jej predloženia;
 - d) kontinuita prístupu k minimálnemu príjmu, pokiaľ osoby bez dostatočných prostriedkov spĺňajú kritériá oprávnenosti a podmienky stanovené v právnych predpisoch s pravidelným preskúmaním oprávnenosti, pričom tým, ktorí môžu pracovať, sa poskytne prístup k osobitným a primeraným opatreniam zameraným na aktívne začlenenie;
 - e) jednoduché, rýchle, nestranné a bezplatné postupy podávania sťažností a odvolaní, pričom sa zabezpečí, aby o nich boli osoby bez dostatočných prostriedkov informované a mali k nim účinný prístup;
 - f) opatrenia na to, aby záchranné sociálne siete dokázali reagovať na rôzne krízové situácie a účinne zmiernovať ich negatívne spoločensko-hospodárske dôsledky.

VYUŽÍVANIE MINIMÁLNEHO PRÍJMU

- 10) Odporúča sa, aby členské štáty podporovali alebo uľahčovali plné využívanie minimálneho príjmu:
- a) znížením administratívneho zaťaženia okrem iného zjednodušením postupov podávania žiadostí a zabezpečením podrobných usmernení pre tých, ktorí to potrebujú, pričom sa zohľadní dostupnosť digitálnych a nedigitálnych nástrojov;
 - b) zabezpečením prístupu k používateľsky ústretovým, bezplatným a aktualizovaným informáciám o právach a povinnostiach súvisiacich s minimálnym príjmom;
 - c) oslovením osôb bez dostatočných prostriedkov, aby sa zvýšila ich informovanosť a aby sa najmä domácnostiam s jedným rodičom uľahčilo využívanie minimálneho príjmu, okrem iného zapojením príslušných zainteresovaných strán na národnej, regionálnej a miestnej úrovni;
 - d) prijatím opatrení na boj proti stigmatizácii a nevedomým predsudkom spojeným s chudobou a so sociálnym vylúčením;
 - e) krokmi na zlepšenie alebo vypracovanie metodík hodnotenia a pravidelným posudzovaním nevyužívania minimálneho príjmu v súlade s týmito metodikami a prípadne súvisiacich aktivačných opatrení na trhu práce, pričom sa budú zisťovať prekážky a zavádzať nápravné opatrenia.

PRÍSTUP NA INKLUZÍVNE TRHY PRÁCE

- 11) S cieľom podporiť vysoké miery zamestnanosti a inkluzívne trhy práce sa členským štátom odporúča, aby v relevantných prípadoch v spolupráci so sociálnymi partnermi zabezpečili aktiváciu na trhu práce, odstraňovali prekážky brániace (opätovnému) vstupu do zamestnania a zotrvaníu v zamestnaní, podporovali tých, ktorí sú schopní pracovať, pri hľadaní kvalitného zamestnania, zabezpečili pracovné stimuly, bojovali proti chudobe zamestnaných osôb a segmentácii trhu práce, motivovali k formálnemu zamestnaniu, bojovali proti nedeklarovanej práci a sprostredkovali pracovné príležitosti tým, že:
- a) zabezpečia, aby aktivačné požiadavky poskytovali dostatočné stimuly na (opätovný) vstup na trh práce a aby boli postupné a úmerné; osobitná pozornosť by sa mala venovať mladým dospelým, aby sa v čo najkratšom možnom čase vrátili k vzdelávaniu, odbornej príprave alebo na trh práce;
 - b) zlepšia investície do ľudského kapitálu prostredníctvom inkluzívnych politík vzdelávania a odbornej prípravy, podporou zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie najmä osôb s nízkou úrovňou zručností alebo so zastaranými zručnosťami, a to aj spoluprácou so sociálnymi partnermi;
 - c) stanovia možnosť kombinovať podporu príjmu so zárobkami z práce, postupné ukončovanie podpory príjmu alebo zachovanie práva na podporu príjmu počas krátkej alebo sporadickej práce, skúšobných lehôt alebo stáží;
 - d) budú pravidelne preskúmať stimuly a demotivačné faktory vyplývajúce z daňových a dávkových systémov;
 - e) budú podporovať pracovné príležitosti v sektore sociálneho hospodárstva okrem iného poskytovaním praktických pracovných skúseností;
 - f) uľahčia prechod do zamestnania ponukou opatrení pre zamestnávateľov a zamestnancov, ako sú stimuly na nábor pracovníkov, podpora pri obsadení pracovného miesta (a po jeho obsadení), mentorstvo, poradenstvo, podpora udržania pracovných miest a kariérneho postupu.

PRÍSTUP K PODPORNÝM A ZÁKLADNÝM SLUŽBÁM

- 12) Členským štátom sa odporúča, aby zaistili:
- a) účinný a rovnaký prístup k podporným službám, a to aj v súlade so zásadami kvality vymedzenými v dobrovoľnom európskom rámci pre kvalitu sociálnych služieb;
 - b) zachovanie kontinuity účinného prístupu k základným službám vrátane energie;
 - c) riešenie finančných a nefinančných prekážok účinného prístupu k podporným a základným službám.

INDIVIDUALIZOVANÁ PODPORA

- 13) S cieľom riešiť rôzne prekážky sociálneho začlenenia osôb bez dostatočných prostriedkov a zamestnania tých, ktorí môžu pracovať, sa členským štátom odporúča, aby vytvorili individualizovaný prístup a koordinovali poskytovanie služieb, a to tým, že:
- a) uskutočnia viacrozmerne posúdenie potrieb, pri ktorom sa preskúmajú prekážky brániace sociálnemu začleneniu a zamestnaniu, určia sa podporné a základné služby potrebné na odstránenie týchto prekážok a stanoví sa potrebná podpora, a

- b) na základe tohto posúdenia a najneskôr do troch mesiacov od získania prístupu k minimálnemu príjmu vypracujú plán začlenenia, v ktorom by mali
1. vymedziť spoločné ciele a harmonogramy;
 2. načrtnúť balík podpory prispôsobený individuálnym potrebám a zahŕňajúci aktívne opatrenia na trhu práce a/alebo opatrenia na podporu sociálneho začlenenia;
 3. prideliť správcu prípadu alebo jednu kontaktnú osobu či útvar, ktoré zabezpečia nepretržitú podporu a včasné odkázanie na príslušné útvary a budú pravidelne dohliadať na pokrok pri vykonávaní plánu začlenenia;
- c) v prípade osôb bez dostatočných prostriedkov, ktoré sú dlhodobo nezamestnané, preskúmajú a v prípade potreby prispôbia existujúcu dohodu o pracovnej integrácii v súlade s odporúčaním o integrácii dlhodobo nezamestnaných do trhu práce tak, aby sa doplnila o prvky plánu začlenenia uvedeného v písmene b).

RIADENIE, MONITOROVANIE A PODÁVANIE SPRÁV

- 14) S cieľom účinne koncipovať a zaviesť spoľahlivé záchranné sociálne siete na národnej, regionálnej a miestnej úrovni sa členským štátom odporúča, aby:
- a) zabránili vzniku medzier v rôznych dávkach a systémoch, ich prekryvaniu a fragmentácii tak, aby sa zabezpečil ucelený balík podpory príjmu, aktivačných opatrení a podporných služieb;
 - b) posilnili prevádzkovú kapacitu orgánov zodpovedných za podporu príjmu, služieb zamestnanosti a poskytovateľov podporných služieb a zlepšili ich spoluprácu okrem iného spoločným využívaním údajov a podporou ďalších integrovaných modelov služieb;
 - c) posilnili postavenie príslušných zainteresovaných strán, ako sú regionálne a miestne orgány, sociálni partneri, organizácie občianskej spoločnosti a subjekty sociálneho hospodárstva, aby sa účinne zapojili do koncipovania, vykonávania, monitorovania a hodnotenia systémov minimálneho príjmu;
 - d) zabezpečili primerané financovanie záchranných sociálnych sietí spôsobom, ktorý bude v súlade s celkovou udržateľnosťou verejných financií.

- 15) V záujme lepšej informovanosti pri tvorbe politík sa členským štátom odporúča, aby:
- a) nepretržite monitorovali vykonávanie politík na podporu príjmu, najmä minimálneho príjmu, a súvisiacich aktivačných opatrení na trhu práce, ako aj prístup k službám, okrem iného zlepšovaním dostupnosti a kvality príslušných údajov rozdelených podľa pohlavia, veku, a ak sú dostupné, aj podľa zdravotného postihnutia na všetkých úrovniach riadenia a vykonávaním pravidelných hodnotení, a čo najefektívnejšie vykonávali úpravy, aby sa dosiahli ciele tohto odporúčania;
 - b) so zreteľom na pravidlá ochrany údajov vytvorili alebo zdokonalili mechanizmy umožňujúce sledovať osoby bez dostatočných prostriedkov, pokiaľ ide o ich sociálne začlenenie alebo prechod do zamestnania;
 - c) v pravidelných intervaloch informovali Komisiu o súbore opatrení prijatých alebo plánovaných na vykonanie tohto odporúčania v relevantných prípadoch na základe existujúcich národných stratégií, plánov alebo správ vrátane tých, ktoré sa predkladajú v rámci existujúcich mechanizmov predkladania správ, ako je otvorená metóda koordinácie, európsky semester a iné relevantné mechanizmy EÚ v oblasti programovania a podávania správ; prvá správa by mala zahŕňať výsledky a odporúčania hodnotení uvedených v písmene a).

16) Rada víta zámer Komisie:

- a) pokračovať spolu s členskými štátmi vo Výbore pre sociálnu ochranu v práci na rámci referenčného porovnávania pre minimálny príjem a zlepšiť dostupnosť a porovnateľnosť príslušných ukazovateľov a údajov;
- b) posilniť vzájomné učenie a šírenie výsledkov a osvedčených postupov medzi členskými štátmi;
- c) na základe dokumentov uvedených v bode 15 písm. c) a v rámci Výboru pre sociálnu ochranu pravidelne preskúmať pokrok dosiahnutý pri vykonávaní tohto odporúčania v úzkej spolupráci s Výborom pre zamestnanosť a so sieťou verejných služieb zamestnanosti, pokiaľ ide o prístup na inkluzívne trhy práce, a pripraviť každé tri roky spoločnú správu Komisie a Výboru pre sociálnu ochranu o pokroku dosiahnutom vo vykonávaní tohto odporúčania;

- d) monitorovať pokrok vo vykonávaní tohto odporúčania v kontexte európskeho semestra okrem iného v spolupráci s Výborom pre sociálnu ochranu;
- e) hodnotiť opatrenia prijaté v reakcii na toto odporúčanie, najmä pokiaľ ide o jeho vplyv na zmiernenie chudoby a sociálneho vylúčenia, zvýšenie úrovni zamestnanosti a zlepšenie účasti na odbornej príprave, a do roku 2030 podať správu Rade.

17) Týmto odporúčaním sa nahrádza odporúčanie 92/441/EHS.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedička
